

BIULETYN RADY NAUKOWEJ INSTYTUTU BIOCHEMII I BIOFIZYKI PAN

21.04.2020 – 05.06.2020

Posiedzenie Rady Naukowej IBB PAN planowane na 21 kwietnia 2020 roku zostało odwołane decyzją Prezydium Rady Naukowej ze względu na sytuację epidemiczną i wynikające z niej ograniczenia. Pilne uchwały podejmowane były na bieżąco w głosowaniach elektronicznych.

1. Zatwierdzono protokół z posiedzenia Rady Naukowej z dn. 3 marca 2020.

2. Przyjęto nowy REGULAMIN WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ IBB PAN wraz z załącznikiem, zawierającym formularz stanowiący „POWIADOMIENIE O STWORZENIU DOBRA WŁASNOŚCI PRZEMYSŁOWEJ”. Regulamin zostanie wkrótce udostępniony na stronie IBB w zakładce „Dla pracowników” (<https://www.ibb.waw.pl/pl/dla-pracownikow/zarzadzenia-i-dokumenty>). Członkowie Rady zachęcają do zapoznania się z jego zawartością.

3. Wyznaczono promotorów ośmiu doktorantom IBB PAN ze Wspólnej Szkoły Doktorskiej CMKP lub SBM:

- Promotorem mgr Suchismita MASANTA została dr hab. Róża KUCHARCZYK
- Promotorem mgr Tuguldur ENKHBAATAR została dr hab. Adrianna SKONECZNA
- Promotorem mgr Justyny PIOTROWSKIEJ została Prof. dr hab. Agnieszka SIRKO, zaś promotorem pomocniczym dr Anna WAWRZYŃSKA
- Promotorem mgr Magdaleny WRONY został dr hab. Szymon ŚWIEŻEWSKI, zaś promotorem pomocniczym dr Ruslan YATUSEVICH
- Promotorem mgr Igora HELBRECHTA został prof. dr hab. Matthias BOCHTLER
- Promotorem mgr Magdaleny KLIMCZAK został prof. dr hab. Matthias BOCHTLER
- Promotorem mgr Anny NIEMIRO został prof. dr hab. Agnieszka SIRKO, zaś promotorem pomocniczym dr Anna WAWRZYŃSKA
- Promotorem mgr Pankaja THAPA został dr hab. Wojciech POKRZYWA

4. Zaakceptowano propozycję zmiany tytułu rozprawy doktorskiej mgr Damiana Kołakowskiego; aktualne brzmienie: „Domeny wiążące lipidy drożdżowego białka Vps13 i ludzkiego hVps13A - ich charakterystyka i funkcja”

5. Zatwierdzono nadanie stopnia doktora Błażejowi Kempieńskiemu za rozprawę pt. „Identyfikacja nowych sekwencji aminokwasowych kierujących białka do peroksosomów w drożdżach *Saccharomyces cerevisiae*”. Praca została wykonana pod kierunkiem dr hab. Marka Skonecznego.

6. Sytuacja epidemiczna uniemożliwiła przeprowadzenie obron rozpraw doktorskich w tradycyjnej formie. Z tego względu oraz kierując się obowiązującymi przepisami prawnymi Rada Naukowa w dwu kolejnych głosowaniach przyjęła uchwałę umożliwiającą ich przeprowadzenie w sposób zdalny na wybranej platformie internetowej. Jednocześnie Rada zaznacza, że obrona tradycyjna uznawana jest za formę zalecaną. Uchwała w ostatecznej

wersji mówi, że osobami uprawnionymi do udziału w dyskusji i głosowaniach wedle Regulaminu obrony zdalnej są Członkowie Komisji ds. Doktoratów, Recenzenci, Promotor lub Promotorzy, a także inni Członkowie Rady Naukowej - ci ostatni po uprzednim zgłoszeniu chęci uczestnictwa w obronie. Efektem dyskusji Członków RN w sprawie obron online jest propozycja powołania przez Radę Naukową zespołu roboczego, którego zadaniem będzie ujednoczenie zapisów obowiązujących w IBB PAN trybów i regulaminów dotyczących procedury nadawania stopnia doktora.

7. Zgodnie z postulatem usprawnienia działania Prezydium Rady Naukowej zgłoszonym na poprzednim posiedzeniu przedstawiono kandydaturę prof. dr hab. Joanny Kruszewskiej na stanowisko drugiego równorzędnego wiceprzewodniczącego Rady Naukowej. Kandydatura ta została przyjęta. Rada Naukowa gratuluje wyboru i ma nadzieję na owocną współpracę.

8. Wybrano dr hab. Roberta Bialika na nowego członka Komisji do Spraw Asystentów i Adiunktów.

9. Zwrócono uwagę członkom Rady Naukowej na list otwarty Przewodniczącego Komitetu Polityki Naukowej przy Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego dr hab. Marcina Nowotnego. Dokument znajduje się w załączniku Biuletynu.

Niektórzy członkowie Rady zauważyli, że ten przebieg posiedzenia utrudniał przeprowadzenie rzetelnej dyskusji. Uwzględniając te uwagi i ze względu na brak poprawy sytuacji epidemicznej Prezydium Rady podjęło kroki, aby następna Rada odbyła się zdalnie za pośrednictwem komunikatora zoom. Równocześnie termin następnego posiedzenia został przesunięty na 30 czerwca 2020.

Biuletyn redagowały:

dr Justyna McIntyre

dr Agnieszka Tudek

MINISTERSTWO NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO
KOMITET POLITYKI NAUKOWEJ

BM.WOG.001.30.2020

Warszawa, 30 kwietnia 2020 r.

PROPOZYCJE KOMITETU POLITYKI NAUKOWEJ
DOTYCZĄCE REFORMY
POLSKIEJ AKADEMII NAUK (PAN)

W świetle zapowiedzi reformy PAN i rozpoczętej dyskusji na ten temat, Komitet Polityki Naukowej (KPN) przedstawia swoje stanowisko w tej kwestii. Uważamy, że propozycje, które pojawiły się debacie publicznej są niewystarczające. Niektóre z tych propozycji, choć mogą częściowo usprawnić działalność PAN, jedynie częściowo modyfikują strukturę Akademii. Inne w istocie jedynie petryfikują dotychczasowy system.

Stoimy na stanowisku, że dla rozwoju nauki w Polsce potrzebna jest radykalna zmiana funkcjonowania instytutów naukowych, a w szczególności instytutów PAN. Głównym zadaniem tych instytutów jest prowadzenie badań naukowych i dlatego niezrozumiałe jest tolerowanie funkcjonowania jednostek, które otrzymują bardzo niskie kategorie naukowe w wyniku kolejnych ewaluacji. Wydaje się też nieracjonalne, że przez ponad 30 lat wolnej Polski zamknięto tylko jedno centrum PAN (Instytut Ekologii) i nie stworzono żadnego nowego instytutu. Brak zmian w składzie instytutów PAN i tematyce prowadzonych przez nich badań kontrastuje z dynamiczną naturą nowoczesnej nauki oraz zmieniającymi się wyzwaniami naukowymi, technologicznymi i społecznymi. Sytuacja ta jaskrawo odbiega od sposobu działania sieci i dużych organizacji badawczych na świecie. Na przykład Towarzystwo Maxa Plancka przez ostatnie 20 lat stworzyło na terenie dawnego NRD ponad 20 nowych instytutów o zróżnicowanej tematyce: od demografii, antropologii ewolucyjnej, przez fizykę mikrostrukturalną, biogeochemię, molekularną fizjologię roślin, biologię infekcji do badania historii człowieka (https://www.mpg.de/institutes_map). **Jednym z dwóch głównych elementów reformy PAN powinno być umożliwienie zmian w strukturze i funkcjonowaniu instytutów PAN i ograniczenie ich liczby do tych, w których działalność naukowa zbliża się do poziomu dobrych instytutów europejskich lub go przewyższa.**

Drugim kluczowym elementem reformy PAN powinno być oddzielenie instytutów PAN od korporacji członków Akademii. Choć historycznie było to uzasadnione, bo członkowie PAN pracowali równolegle w instytutach i na uczelniach, to obecnie nie ma to racji bytu. Ponad 70 procent członków Akademii pracuje na uczelniach i nie ma bezpośrednich związków z instytutami PAN. Co najwyżej, uczestniczy w radach naukowych i jako recenzenci w procesach związanych z uzyskiwaniem stopni i tytułów naukowych. Członkowie PAN zatrudnieni na uczelniach koncentrują się na promowaniu i dobrym funkcjonowaniu własnych jednostek. W sytuacji wspólnej ewaluacji wszystkich podmiotów naukowych, uczelni i instytutów PAN, tworzy to bardzo poważny konflikt interesów. Dlatego też oddzielenie wpływu korporacji na instytuty PAN będzie miało pozytywny wpływ na ich rozwój.

A jednocześnie umożliwi członkom Akademii dostosowanie struktury PAN, wolnej od instytutów, do nowych wyzwań. Dzięki prestiżowi i doświadczeniu członków PAN korporacja stać się bowiem może kluczową organizacją opiniotwórczą i doradczą w Polsce. Może doradzać we wszystkich dziedzinach życia, w których rolę odgrywa wiedza, twórcze i krytyczne myślenie oraz doświadczenie. Wskazane jest aby nowi członkowie korporacji nie wiązali przynależności do PAN z otrzymywaniem uposażeń, ale wyłącznie w związku z prestiżem z tego wynikającym i z możliwością działania dla społeczeństwa.

Proponujemy głęboką restrukturyzację sieci instytutów PAN według następujących założeń:

- **Stworzenie Towarzystwa Marii Skłodowskiej-Curie, do którego wejdą automatycznie instytuty PAN z kategorią A+ oraz nieliczne z górnej listy instytutów z kategorią A.** Byłaby to organizacja samodzielna z pełną autonomią i budżetem. Dla zachowania równowagi między elementami systemu nauki - uczelniami i instytutami naukowymi, i dla podobnego ich traktowania, budżet ten powinien mieć wielkość rocznej subwencji dla uczelni w programie IDUB. Do tej organizacji będą mogły dołączyć w przyszłości inne instytuty, spełniające odpowiednio wysokie kryteria jakościowe. Decyzje w tej sprawie podejmowałyby organy TMCS. Docelowo w TMCS nie powinno być więcej niż 30 instytutów.
- Towarzystwo powinno być całkowicie niezależne i mieć silne przywództwo w osobie Prezydenta/Prezesa wybieranego przez Senat o międzynarodowym składzie w drodze konkursowej, a powoływanego przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Organy TMSC jak Prezes i Senat powinny działać w ramach pełnej autonomii. Jedną z najważniejszych i prerogatyw tych organów powinno być podejmowanie (wyłącznie przez nie) decyzji o otwieraniu, zamykaniu, czy łączeniu instytutów Towarzystwa.
- Instytutom PAN, które nie wejdą do TMSC należy stworzyć możliwość, aby w określonym czasie (np. 4 lat) dokonały restrukturyzacji, która pozwoli im osiągnąć jakość badań naukowych, wymaganą do wstąpienia do Towarzystwa. Te instytuty, które ich nie spełnią powinny być dołączone do uczelni, ale wyłącznie w przypadku, w którym uczelnia wyrazi na to zgodę. W przypadku rozwiązania instytutu pracownicy powinni mieć zapewniony pakiet umożliwiający przekwalifikowanie. Część pracowników z pewnością będzie mogła znaleźć pracę w instytutach TMSC lub na uczelniach.
- Wszystkie instytuty Towarzystwa muszą mieć przejrzystą, płaską strukturę grup badawczych. Koniecznym elementem są międzynarodowe Komitety Doradcze, które będą ewaluować działalność grup badawczych oraz prowadzić konkursy na kierowników grup i na dyrektora instytutu.
- Instytuty TMCS powinny mieć prawo uczestniczenia w szkołach doktorskich i zatrudniania doktorantów. Natomiast nie miałyby one prawa przyznawać stopni naukowych. Przyznawane byłyby one przez współpracujące z nimi uczelnie. Takie rozwiązanie funkcjonuje m.in. w towarzystwie Maksa Plancka i w CNRS.
- Instytuty TMCS powinny mieć wspólną afiliację (podobnie jak instytuty Towarzystwa Maksa Plancka, czy Chińskiej Akademii Nauk). Rozwiązanie takie spowoduje konsolidację dorobku naukowego instytutów Towarzystwa i wysokie notowania TMSC w międzynarodowych rankingach, co znacznie zwiększy widoczność działalności polskich naukowców i ich instytucji.

Uważamy, że zmiana struktury instytutów PAN stanowi ogromną szansę modernizacji systemu nauki w Polsce i poprawienia jakości prowadzonych w kraju badań naukowych. Polska ma w tej mierze ogromny dystans do nadrobienia. Jakość nauki w naszym kraju jest znacznie niższa, niż wskazywałby na to nasz potencjał społeczny i rozwój gospodarczy. Jedną z barier rozwoju nauki, oprócz

niewystarczającego finansowania, jest brak w historii wolnej Polski pro jakościowych zmian struktury instytutów prowadzących badania naukowe. Jak pokazują na przykład ostatnie wydarzenia związane z pandemią, badania naukowe wysokiej jakości są kluczowym narzędziem, pozwalającym na skuteczne radzenie sobie z globalnymi wyzwaniami, przed którymi staje świat i polskie społeczeństwo. Poprawa jakości badań naukowych w Polsce powinny się stać priorytetem dla naszego Państwa. Stworzenie sieci TMSC będzie narzędziem do osiągnięcia tego celu.

**Przewodniczący
Komitetu Polityki Naukowej**

Dr hab. Marcin Nowotny